

Dental hygienists and chairside assistants are not used. Disposable products such as gloves and masks are lacking, requiring re-usable needles to be sterilized between patients. Dental amalgam is also not in evidence. Instead, a type of composite is employed as a universal filling material and, since bonding is not used, recurrent decay appears to be a problem.

«Despite the shortcomings», said Dr. Stolarskyj, «I was fortunate to have the opportunity to observe dentists at work and to appreciate the knowledge and skills they possess when operating under such difficult and stressful circumstances. Ukrainian dentists are dedicated to their system and are patiently waiting for the economic reforms that will enable them to raise their standard of dental care to the population.

ХАРАКТЕРИСТИКА ТРИВОЖНОСТІ РОБІТНИЦЬ ШВЕЙНОЇ ФАБРИКИ ХВОРИХ НА ПАРОДОНТИТ

ЛИТОВЧЕНКО І. Ю.

Українська медична стоматологічна академія, Полтава

В клінічній стоматології загальновідомий вплив стресорних факторів на виникнення патологічних змін в тканинах пародонту. Одним з таких стрес-факторів у сучасному виробництві є шум, який як загальнобіологічний подразник, негативно впливає на всі органи і системи організму і створює умови хронічного емоційного напруження.

Метою роботи стало вивчення індивідуальних психо-фізіологічних особливостей нервової системи на основі аналізу особистої шкали проявів тривоги (Taylor, 1953) у хворих на пародонтит різного ступеню важкості, які працюють на виробництві в умовах підвищеного впливу шуму. Обстеження 92 жінок віком 20—40 років, хворих на пародонтит легкого та середнього ступеня важкості, проводилось на кафедрі терапевтичної стоматології та на базі цехів швейної фабрики м. Полтави, де працюючі знаходяться 8 годин на добу в умовах дії швейних машин. Контрольну групу склали 18 практично здорових людей з інтактним пародонтом.

Встановлено, що розповсюдженість захворювань пародонту у робітниць швейних цехів фабрики «Полтавчанка» становить 92%, в той час як в даному регіоні цей показник у жінок 20—40 років складає 75%. Аналіз отриманих результатів свідчить, що у працюючих в умовах хронічного емоційного напруження (зі стажем 5 років і більше), рівень загальної тривожності був вищим (у хворих на пародонтит легкого ступеню 29.2 ± 1.8 балів, се-

реднього ступеню — $34,6 \pm 1,4$ балів), від працюючих в звичайних умовах ($23,5 \pm 0,5$ та $31,5 \pm 0,5$ відповідно). В контрольній групі цей показник був значно вищим і складав $14,7 \pm 0,8$ балів.

Таким чином, систематичний вплив шуму, як екстремального подразника, сприяє підвищенню розповсюдженості захворювань пародонту, що в значній мірі залежить від індивідуальної чутливості організму до стресорних факторів, а саме рівня тривоги. Високий рівень тривоги жінок, що хворіють на пародонтит, обумовлює розробку і впровадження індивідуальних засобів лікування та профілактики пародонтиту з урахуванням вищевказаних моментів.

МОРФОФУНКЦІЙНІ ЗМІНИ ПУЛЬПИ У ДІТЕЙ ЗА ДАНИМИ СУБМІКРОСКОПІЧНОГО АНАЛІЗУ

ЛИХОТА Т. Ф., ЛИХОТА К. М.

Національний медичний університет, Київ

Пульпа зуба активно реагує на ті зміни, які відбуваються в усьому організмі людини, а також при перевантаженні зуба або ж виключенні його з акту жування (А. А. Маніна, 1956; Л. І. Урбанович, 1969 та ін).

Метою нашого дослідження було вивчення ультраструктури пульпи зуба в зв'язку з функційним навантаженням. Для цього ми провели електронномікроскопічне обстеження пульпи 20 зубів, видалених за ортодонтичними показниками у дітей віком 8—13 років. У 7 випадках зуби були повністю ретиновані, у 6—знаходилися у вестибулярному положенні, у 7 випадках зуби знаходилися в зубному ряду, несли повне функційне навантаження, але були видалені при переміщенні.

Електронномікроскопічне дослідження пульпи зубів показало, що тканина пульпи зубів, розташованих у вестибулярному положенні та зубному ряду, має характерні тонкостінні кровеносні судини просвіти яких здебільшого мають округлу та овальну форму, частіше з наявністю еритроцитів, що свідчить про добре кровонаповнення. Помірно електроннопрозорою цитоплазма ендотеліоцитів вміщує численні дрібні піноцитозні пухирці, які свідчать про активно протікаючі транспортні процеси. Навколо судин виявляються рівномірно розміщені численні фібрили.

Нервові волокна мають компактну електронну мієлінову оболонку. Аксоплазма нервових волокон помірно електроннощільна з рівномірним розподілом структур, вміщує цитоплазматичні пухирці і різного розміру мітохондрії з кристами, що погано